

3η ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΛΥΚΕΙΑ

Η ΤΣΑΝΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΤΣΑΝΤΑΚΙ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΨΑΘΑ

Σπίθες πετούν τα μάτια της. Και καθώς στρέφει και κοιτά τον «κύριο», αναταράζεται ολόκληρη. Κρατά μια τσάντα που την κουνά με τρόπο τόσο απειλητικό, ώστε νομίζεις πως θα του την φέρει στο κεφάλι.

- Τι συνέβη;

Πεισματώνει:

- Ούτε και γνωρίζω!

- Σου 'δωσε ο κύριος χαστούκι;

Φρενιάζει.

- Εντελώς ξαφνικά!

- Γιατί;

Τρέμει ολόκληρη:

- Ούτε και γνωρίζω.

- Είχατε προηγούμενα;

Παίρνει φόρα:

- Προηγούμενα; Εγώ μ' αυτόν; Αστείο πράγμα. Ούτε τον ξέρω, ούτε με ξέρει. Ούτε του μίλησα, ούτε μου μίλησε. Ούτε τον κοίταξα, ούτε με κοίταξε. **Αντιλαμβάνεσθε** πως συνέβησαν τα πράγματα.

Επήγαινα στην κουριάδα μου στου Βεΐκου, κ. Πρόεδρε. Εγώ κατοικώ Κολιάτσου. Καθόμουν, λοιπόν, στο τραμ, κι απέναντι μου φάτσα με φάτσα καθόταν αυτός ο παλαβός.

Τρίζει τα δόντια του «αυτός»:

- Εγώ παλαβός! Με λέει παλαβό!

- Σιωπή εσύ.

- Βρίζει, κ. Δικαστά, ακούτε;

- Είπα σιωπή!

Τρέμει ολόκληρος:

- Με συγχωρείτε. Είμαι λιγάκι νευρικός.

Γυρίζει ο Πταισματοδίκης στην κυρία:

- Ορίστε, λέγε εσύ.

Φυσά και ξεφυσά:

- Λοιπόν ήλθε ο εισπράκτωρ, μου ζήτησε το εισιτήριο μου, έβγαλα τα λεπτά, του τα έδωκα. Έκοψε απ' το μπλόκ το εισιτήριο, μου το έδωσε. Αντιλαμβάνεσθε, κ. Πρόεδρε. Ύστερα ήλθε ο επιθεωρητής, μου ζήτησε το εισιτήριο μου, του το έδωκα. Το κοίταξε, το έκοψε λιγουλάκι, μου το έδωσε.

- Λοιπόν;

- Ο κύριος με αγριοκοίταξε!

- Γιατί;

- Ούτε και γνωρίζω

Λυσά ο «κύριος»:

- Να σας πω εγώ, κ. Πταισματοδίκη.

- Εσύ **να πάψεις!**

- Λέει, δε γνωρίζει γιατί την αγριοκοίταξα. Και μ' εκνευρίζει.

- Πάψε, σου είπα!

- Με συγχωρείτε, κ. Δικαστά. Είμαι λιγάκι νευρικός...

Ανάβει και κορώνει, ο πταισματοδίκης:

- Αν είσαι λιγάκι νευρικός, σε στέλνω μέσα και σου περνούν τα νεύρα σου. Σου το λέω για τελευταία φορά, να μην παρεμβαίνεις. Ακούς;

- Μάλιστα, κ. Πρόεδρε.
- Θέλεις να πας μέσα;
- Όχι, κ. Πρόεδρε.

Αγαθός φαίνεται. Στρογγυλοπρόσωπος. Και **υποφέρει**. Στέκεται εκεί, λίγο παραπέρα, δαγκώνει τα χείλη, τρώει τα μουστάκια, βγάζει μαντίλι, σκουπίζει τον ιδρώτα, στρίβει το μαντίλι, το ανοίγει, το τραβά, το ξαναστρίβει. Μάλλον κοντός. Μεσόκοπος. «Λιγάκι» νευρικός. Παίζουν τα μάτια του, παίζουν τα χέρια του, παίζουν οι ώμοι του, παίζουν τα πόδια του. Μόλις σηκώνει την κουδούνα ο Πταισματοδίκης, μαζεύεται. Ύστερα γυρίζει, βλέπει την κυρία, **καρφώνει τα μάτια** στο τσαντάκι της και φρίττει. Κάτι συμβαίνει εκεί! Εκεί, στο τσαντάκι, **προφανώς**, είναι η αιτία του κακού.

- Εξακολούθει, εσύ

Αναστενάζει η κυρία:

- Και ξαφνικά που λέτε, χωρίς κανένα λόγο, χωρίς καμιά, καμιά, καμιά αιτία, μου αστράφτει ο κύριος ένα χαστούκι. Αντιλαμβάνεσθε! Χαστούκι εμένα, που ο ίδιος ο σύζυγος μου, κ. Πρόεδρε, **δεν τόλμησε ποτέ να μου απλώσει χέρι**. Χέρι; Τι λέω! Μια φορά που τόλμησε να μου πει μισή κουβέντα, έτρεξα στους δικηγόρους να ζητήσω διαζύγιο. Κι ο Γιάννης έπεσε στα πόδια μου. «Φανίτσα και Φανίτσα!» Αντιλαμβάνεσθε. Χαστούκι εμένα! Που μ' έχει ο σύζυγος μου **μη στάξει και μη βρέξει**.

Ρωτήστε, παρακαλώ, πλατεία Κολιάτσου, Φανή Γελαδινού, του μηχανικού. Απαιτώ να κρεμαστεί εις την Πλατείαν του Συντάγματος! Ούτε πολύ ούτε ολίγον!

- Καλά, καλά.

- Να μάθει τρόπους!

- Πήγαινε!

- Χαστούκι στη Φανή Γελαδινού!

- Στάσου παραπέρα.

- Παρακαλώ, μες στην Πλατεία του Συντάγματος!

Χάνει την υπομονή του ο Πταισματοδίκης και χτυπά με μανία την ανάποδη του μολυβιού στην έδρα του.

Σωπαίνει, επιτέλους, η κυρία και καλείται ο κύριος, που δαγκώνει τα μουστάκια και στρίβει το μαντίλι, για να κρατήσει την ψυχραιμία και τα νεύρα του.

- Έδωσες, πράγματι, χαστούκι;

- Μάλιστα, κ. Πρόεδρε.

- Την ξέρεις;

- Όχι κ. Πρόεδρε.

- Όστε ομολογείς;

- Μάλιστα, κ. Πρόεδρε.

- Την έχεις δει άλλη φορά;

- Όχι, κ. Πρόεδρε.

- Τότε λοιπόν;

- Είμαι λιγάκι νευρικός...

-Ωραία δικαιολογία! Σπουδαία δικαιολογία! Επειδή είναι νευρικός ο κύριος, χαστουκίζει τους ανθρώπους μες στο τραμ! Και μάλιστα κυρίες! **Ομολογώ** πως είμαι κατάπληκτος!

- Κι εγώ, κ. Πρόεδρε.

- Σιωπή!

- Είμαι συντετριμμένος, κ. Πρόεδρε. Το ομολογώ. Ήταν μια στιγμή παραφοράς. Να σας εξηγήσω, κ. Πρόεδρε. Επιτρέπετε να σας εξηγήσω;

- Λέγε.

Αναπνέει βαθιά:

- Ήμαστε μες στο τραμ. Εδώ εγώ, αυτή εκεί. Καθόταν απέναντι μου, καθόμουν απέναντί της.

Ακούστε τώρα! Έρχεται ο εισπράκτωρ, της ζητά το εισιτήριο. Ανοίγει την μεγάλη τσάντα,

βγάζει το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα, ανοίγει το μικρό τσαντάκι, βγάζει τα λεφτά, κλείνει το μικρό τσαντάκι, ανοίγει την μεγάλη τσάντα, βάζει μέσα το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα, δίνει τα λεφτά της στον εισπράκτορα.

- Λοιπόν;

- Της δίνει ο εισπράκτωρ το εισιτήριο. Ανοίγει την μεγάλη τσάντα, βγάζει το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα, ανοίγει το μικρό τσαντάκι, βάζει μέσα το εισιτήριο, κλείνει το μικρό τσαντάκι, ανοίγει την μεγάλη τσάντα, βάζει μέσα το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα.

- Λοιπόν, λοιπόν;

Αναπνέει βαθιά:

- Της δίνει ο εισπράκτορας τα ρέστα. Τα παίρνει. Ανοίγει την μεγάλη τσάντα, βγάζει το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα, ανοίγει το μικρό τσαντάκι, βάζει μέσα τα ρέστα, κλείνει το μικρό τσαντάκι, ανοίγει την μεγάλη τσάντα, βάζει μέσα το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα.

Στριφογουρίζει στην καρέκλα του ο πρόεδρος.

- Ουφ!

- Είσθε νευρικός, κ. Πρόεδρε;

- **Προχώρει.**

- Όχι, παρακαλώ, είσθε;

- Χωρίς ερωτήσεις.

- Θερμώς παρακαλώ, κ. Πρόεδρε...

- Όχι! Κι αν ήμουν, δε θα έφθανα ποτέ στο σημείο να χαστουκίσω μια κυρία μες στο τραμ.

Λέει με συντριβή:

- Τότε καταδικάστε με κ. Πρόεδρε. Δε θα με καταλάβετε ποτέ.

- Αυτό είναι δική μου δουλειά. Λέγε τελειώσεις;

Σκουπίζει τον ιδρώτα, στραγγίζει το μαντίλι. Παίζουν τα μάτια του, παίζουν τα χέρια του, αναστενάζει:

- Όχι, δεν ετελείωσα. Ησύχασα που λέτε για μια στιγμή και έλεγα ότι τελείωσε αυτό το βάσανο.

Μαύρη ησυχία. Έξαφνα η κυρία ανοίγει την μεγάλη τσάντα, βγάζει το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα, ανοίγει το μικρό τσαντάκι, βγάζει ένα καθρεφτάκι, κλείνει το μικρό τσαντάκι, ανοίγει την μεγάλη τσάντα, βάζει μέσα το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα. Κοιτάζεται λίγο στο καθρεφτάκι. Κι ύστερα ανοίγει την μεγάλη τσάντα, βγάζει το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα, ανοίγει το μικρό τσαντάκι, βάζει μέσα το καθρεφτάκι, κλείνει το μικρό τσαντάκι, ανοίγει την μεγάλη τσάντα, βάζει μέσα το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα.

Θολώνει το μάτι του πταισματοδίκου. Ιδρώτας τρέχει απ' το μέτωπο του. Αρπάζει την κουδούνα, την αφήνει, στροφογουρίζει, βουτάει τα χαρτιά, θα σκάσει:

- Ούφ!

- Να σταματήσω, κ. Πρόεδρε;

- Φτάσε στο χαστούκι.

- Είναι παρακάτω.

- Λέγε. Μ' έσκασες!

- Έτσι μ' έσκασε κι εμένα.

- Τελείωνε.

Παίρνει βαθιάν ανάσα:

- Ησύχασε πάλι για δυο δευτερόλεπτα. Ησυχάζω κι εγώ. Αλλά πάλι, μαύρη ησυχία. Έρχεται ο επιθεωρητής, της ζητά το εισιτήριο, ανοίγει την μεγάλη τσάντα, βγάζει το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα, ανοίγει το μικρό τσαντάκι, δίνει το εισιτήριο, κλείνει το μικρό τσαντάκι, ανοίγει την μεγάλη τσάντα, βάζει μέσα το μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα. Της επιστρέφει ο επιθεωρητής το εισιτήριο. Ανοίγει τη μεγάλη τσάντα, βγάζει το

μικρό τσαντάκι, κλείνει την μεγάλη τσάντα, ανοίγει το μικρό τσαντάκι...

- Αναπηδά ο πρόεδρος:

- Φτάνει!

- Βάζει μέσα το εισιτήριο...

- Σώνει!

- Κλείνει το μικρό τσαντάκι...

- Αρκετά!

- Ανοίγει την μεγάλη τσάντα...

Γουρλώνει τα μάτια του:

- Πάψε, σου είπα!

- Βάζει μέσα το μικρό τσαντάκι...

Έξαλλος τινάζεται επάνω:

-Αθώς ! Αθώς ! Καλά της έκανες !

ΘΕΜΑΤΑ

1.

α) **Και καθώς στρέφει και κοιτά τον «κύριο», αναταράζεται ολόκληρη. Κρατά μια τσάντα που την κουνά με τρόπο τόσο απειλητικό, ώστε νομίζεις πως θα του την φέρει στο κεφάλι.**

Να βρείς και να γράψεις τις δευτερεύουσες προτάσεις που υπάρχουν στην παραπάνω περίοδο. Στη συνέχεια να τις αναγνωρίσεις ως προς το είδος τους.

[10 μ.]

β) Να αντικαταστήσεις τις παρακάτω λέξεις του κειμένου με συνώνυμές τους ώστε να προκύπτει το ίδιο νόημα (οι λέξεις είναι υπογραμμισμένες στο κείμενο): **Αντιλαμβάνεσθε, να πάψεις, υποφέρει, προφανώς, ομολογώ, προχώρει,**

[6 μ]

γ) **Σπίθες πετούν τα μάτια της, καρφώνει τα μάτια, μη στάξει και μη βρέξει, (δεν τόλμησε ποτέ) να μου απλώσει χέρι:** να αντικαταστήσετε τις παραπάνω μεταφορικές εκφράσεις με ισοδύναμες κυριολεκτικές.

[4 μ.]

2. Φαντάσου πως ήσουν παρών/παρούσα στην αίθουσα του Παισματοδικείου και παρακολούθησες την εκδίκαση της υπόθεσης. Πώς θα τη μετέφερες με συντομία σε ένα φίλο σου;

[15 μ.]

3. Διηγήσου ένα γεγονός από τη σχολική ζωή (πραγματικό ή φανταστικό), στο οποίο να είναι έντονο το κωμικό στοιχείο και η έκπληξη/ανατροπή (100-120 λέξεις).

[25 μ]

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ:

1. **καθώς στρέφει και κοιτά τον «κύριο»:** δύο επιρρηματικές χρονικές πρ. (συνδέονται με το και)
που την κουνά με τρόπο τόσο απειλητικό: επιθετική αναφορική πρόταση (προσδιορίζει τη λ. τσάντα).
ώστε νομίζεις: επιρρηματική συμπερασματική πρ.
πως θα του την φέρει στο κεφάλι: ειδική ονοματική πρ.

Αντιλαμβάνεσθε: καταλαβαίνετε, **να πάψεις:** να σταματήσεις, **υποφέρει:** βασανίζεται, **προφανώς:** φανερά, ολοφάνερα **ομολογώ:** παραδέχομαι, **προχώρει:** συνέχισε.

Σπίθες πετούν τα μάτια της: είναι πολύ θυμωμένη / έξαλλη από θυμό
καρφώνει τα μάτια: κοιτάζει επίμονα/έντονα
μη στάξει και μη βρέξει: με περιποιείται/ με προσέχει πολύ
(δεν τόλμησε ποτέ) **να μου απλώσει χέρι:** να με αγγίξει.

2. Ζητείται η περίληψη του κειμένου.